

Opole, dnia 23 listopada 2009 r.

Informacja
Klubu Radnych Sejmiku Województwa Opolskiego „Lewica i Demokraci”
nt. Podsumowanie 3 lat działalności Zarządu Województwa Opolskiego.

„Podziwiać należy czyny, nie słowa” (Demokryt)

Za nami 3 lata pracy obecnego Zarządu Województwa Opolskiego w wykonaniu Koalicji PO-MN-PLS oraz 2 lata Rządu koalicji PO-PSL. Nie da się rozdzielić tych dwóch okoliczności i oceniać samorządu bez kontekstu działań parlamentu krajowego i rządu.

Trzy lata temu po wyborach samorządowych Pan Marszałek wyposażony został w plecak, w którym poza buławą marszałkowską **znalazł całkiem pokaźną wyprawkę.**

Co wchodziło w skład tej wyprawki:

1. **Materialne dowody działalności inwestycyjnej** Samorządu Województwa Opolskiego w latach 2002-2006, takie jak np.:
 - modernizacje obiektów kultury, czyli Teatru im J. Kochanowskiego, Filharmonii Opolskiej, Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, czy Biblioteki Pedagogicznej, Muzeum Czynu Powstańczego, Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach,
 - inwestycje w ochronie zdrowia takie jak np. modernizacja Zakładu Diagnostyki Obrazowej w WCM-ie , Zakład Radioterapii w Opolskim Centrum Onkologii , modernizacja Samodzielnego Specjalistycznego Szpitala Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem i wiele wiele innych,
 - baza materialna Państwowej Medycznej Szkoły Zawodowej w Opolu, remont Zespołu Szkół w Prudniku czy ośrodka w Niwkach,
 - inwestycje drogowe i przeciwpowodziowe,
 - zakończonej inwestycji budynku szkoleniowo – konferencyjnego Urzędu Marszałkowskiego i siedziby Sejmiku na Ostrówku w Opolu,
 - ostatnim akordem przyjętej w 2004 roku przez uprzedni Zarząd Województwa koncepcji budowy przy ul. Katowickiej pawilonu diagnostyczno – zabiegowego w systemie modułowym wraz z pawilonami przychodni i łącznikiem spinającym te obiekty w jedną całość było oficjalne otwarcie tego kompleksu w piątek 20 listopada br.
2. Ustalone priorytety rozwoju naszego regionu w postaci **Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego po aktualizacji** (po aktualizacji - czerwiec 2006)
3. **Dobra sytuacja społeczno-gospodarcza w regionie** i na rynku pracy; wzrost ilości firm, przyrost miejsc pracy czy obniżające się bezrobocie (sięgające jesienią 2008 nawet poziomu 8,9 %). Te wskaźniki na wykresach wielokrotnie prezentował Pan Marszałek , np. spotkanie przy okrągłym stole z opolskim biznesem, czy w swojej prezentacji podczas spotkania z min. E. Bieńkowską w sprawie konsultacji Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.
4. **Oddłużone, zmodernizowane i doposażone w sprzęt wojewódzkie placówki ochrony zdrowia** - na mapie Polski takie zjawisko było w 2006 roku było ogromną rzadkością.

Myślę, że doceniliśmy wysiłek poprzedniej ekipy zarządzającej naszym województwem, kiedy patrzyliśmy w 2008 roku na klęskę rządowego programu „Ratujmy polskie szpitale” – programu autorskiego minister Kopacz.

5. **Przygotowane projekty inwestycyjne na lata 2006 i następne (do 2008 roku)** zawarte w dokumencie przyjętym przez Sejmik 25 lipca 2006 roku pt. „Wydatki związane z wieloletnim programem inwestycyjnym – plan po zmianach.”. Dokument ten wskazywał niezbędne do podjęcia zadania w następnej kadencji, takie jak: zbiornik we Włodzieninie, obwodnica Białej, droga Przylesie - Grodków, uzbrojenie terenu inwestycyjnego w Skarbmierzu, zakupy autobusów szynowych, budowa nowej sali dydaktycznej Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej, dwa projekty w obszarze kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, a mianowicie: Mons Universitatis oraz pawilon w Muzeum Wsi Opolskiej w Bierkowicach. Oraz inne inwestycje w ochronie zdrowia.

Tu z tego miejsca kierujemy do Zarządu Województwa Opolskiego słowa podziękowania za podjęcie dzieła kontynuacji tych zadań, które wniesione zostały do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego.

I najważniejsze wiano posagowe, a mianowicie projekt Regionalnego Programu Operacyjnego po czterech etapach konsultacji społecznych.

Dzięki znacznemu stopniowi zaawansowania prac nad RPO, już w lutym 2007 roku Program mógł być poddany pierwszym konsultacjom przed Komisją Europejską, a następnie 1-go października 2007 roku przyjęty przez Komisję Europejską. Dla porządku należy przypomnieć, że 29 października 2007 roku RPO został przyjęty przez Sejmik, jako dokument obowiązujący.

Przypomnę Państwu, że prace nad RPO rozpoczęto w 2005 roku, kiedy uchwałą uprzedniego Zarządu Województwa powołano Radę Programową i Zespół Roboczy ds. Opracowania RPO uwzględniając zasadę partnerstwa, czyli z udziałem reprezentantów najważniejszych środowisk związanych z kreowaniem i prowadzeniem polityki regionalnej, w tym partnerów społeczno-gospodarczych. Wstępny projekt RPO został przyjęty 15 listopada 2005 roku, po czym poddany został czterem etapom konsultacji społecznych (ostatnie zakończyły się 10 września 2006 roku) i dotyczyły prognozy oddziaływania na środowisko. 29 listopada 2006 roku Rada Ministrów zatwierdza podział środków dla RPO.

To właśnie realizacja RPO ma podstawowy wpływ na wysokość budżetu naszego województwa. **Jesteśmy świadomi, że pieniądze z UE to także nasze pieniądze, które solidarnie wnosimy do unijnego budżetu. I wykorzystanie ich w pełni jest naszym priorytetem.**

Stąd czas traktujemy jako kategorię ekonomiczną.

Początek kadencji 2006–2010 Zarząd Województwa rozpoczął dynamicznie.

Przysłowiowym rzutem na taśmę zatwierdzony został RPO.

W lutym 2007 roku uchwałą Sejmiku powołana została do życia instytucja pośrednicząca w zakresie wybranych działań Osi 1, a mianowicie Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarczego, które miało nadzorować nabory, umowy, rozliczanie i kontrolowanie projektów na znaczącą kwotę stanowiącą 37% środków całości RPO WO, to jest ponad 158 mln euro (ponad 650 mln zł).

Niestety niewłaściwy nadzór nad OCRG, przedłużająca się organizacja Centrum spowodowały opóźnienia w realizacji podstawowych zadań, a mianowicie ogłaszania naborów na projekty i podpisywania umów, przygotowania się do funkcji rozliczania projektów i ich kontrolowania.

Kiedy problem złego funkcjonowania OCRG dotarł do Zarządu dokonano zmian kierownictwa OCRG, ale także wielu zmian w harmonogramie naboru wniosków w Osi priorytetowej 1.

Warto porównać np. harmonogram naboru wniosków z sierpnia 2008 z obecnie obowiązującym.

Wiele naborów zostało przesunięte o kilka miesięcy, czy nawet o rok.

Np. nabory projektów w zakresie wsparcia otoczenia biznesu (działanie 1.1.1.) zostały przesunięte z czerwca 2009 roku na listopad 2009 i styczeń 2010.

Duże zmiany wprowadzono w działaniu 1.1.2. inwestycje w mikroprzedsiębiorstwach. Tu nastąpiło nietrafione przesunięcie środków z lat 2010, 2011 i 2012 na rok 2009. Wprowadzenie takiego przyspieszenia okazało się być niewypałem. Zabrakło wyobraźni i rzetelnej oceny potrzeb beneficjentów. Nawet stworzenie korzystnych warunków przedłożenia faktur dokonanych już przez mikroprzedsiębiorstwa zakupów już dokonanych po 1.01.2007 r. nie zagwarantowało sukcesu tego naboru.

Podobnie w pozostałych działaniach tej osi nastąpiły poważne przesunięcia. Praktycznie w zmienionym harmonogramie na lata 2011 – 2013 nie przewiduje się naborów w wielu obszarach związanych z rozwojem przedsiębiorczości. Czy to oznacza, że Zarząd przyjął strategię „a po mnie choćby potop” i na rok poprzedzający wybory skomasował większość środków.

Podobnie inwestycje w zakresie dróg lokalnych i regionalnych w większości zostały skomasowane w 2010 rok, czy to znowu taktyka przedwyborcza.

W wyścigu Zarządu Województwa o wykorzystanie jak największej puli środków z RPO niestety nie towarzyszy proces ewaluacyjny. Liczy się ilość, a nie koniecznie efektywność zagospodarowania środków unijnych.

I tak np. w wyniku zmian harmonogramu naboru rozchodzą się terminy dla projektów osi 3 i 4. Spowoduje to **brak projektów zintegrowanych, możliwych do realizacji w ramach połączenia dwóch obszarów wsparcia, Osi 3 – transport z osią 4 – ochrona środowiska**. Mogłyby to być np. projekty kompleksowo rozwiązujące problemy z zakresu infrastruktury drogowej i gospodarki wodno-ściekowej, by doprowadzić do kompleksowego uzbrojenia terenu pod inwestycje gospodarcze. Te dwie osie obejmują ponad 1/3 całości środków, a dokładnie 36% wsparcia w ramach RPO.

Czy nie widzimy w regionie potrzeby realizacji takich projektów zintegrowanych?

O potrzebie prowadzenia oceny efektywności RPO wskazują wyniki pierwszej ewaluacji „Planu komunikacji RPO WO na lata 2007-2013” finansowany z VII Osi Priorytetowej, a mianowicie Pomoc Techniczna w wysokości 1,2 mln euro (1,02 z UE + 181 tys. z budżetu województwa). Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych jest konieczne, ponieważ od ich skuteczności zależy liczba i jakość zgłaszanych projektów, a co za tym idzie efektywność wykorzystania funduszy UE.

Przykłady braku wsparcia promocyjno-informacyjnego, a właściwie dezinformacja potencjalnych beneficjentów: to zaproponowany przez Zarząd Województwa nieudany nabór „kryzysowy” dla przedsiębiorstw na zakup maszyn i urządzeń (przedsiębiorstwa nie skorzystały z połowy kwoty 13 mln euro). Nabór ten miał być lekarstwem wspomagającym przedsiębiorstwa w dobie kryzysu i miał na celu refundację urządzeń zakupionych już wcześniej po 1.01.2007 roku. Niestety nie było chętnych w takiej liczbie aby wnioskować chociaż o połowę postawionej do wykorzystania kwoty

Druga porażka to nabór w ramach niewielkiej kwoty 4,5 mln zł na zdania w zakresie ochrony bioróżnorodności, gdzie złożono wniosków na zaledwie 0,5 mln zł. I tu rodzi się pytanie, czy ta ważna, ale bardzo słabo „wyposażona” w instytucje przyrodnicze i organizacje pozarządowe sfera była we właściwy sposób wsparta działaniami informacyjno – promocyjnymi. Czy Zarząd właściwie przygotował nabór tych projektów? Czy to znaczy że europejskie pieniądze będą bezpowrotnie stracone dla naszego środowiska przyrodniczego? Pytamy co Zarząd zamierza zrobić w tej kwestii? Przyroda bez naszego wsparcia nie ochroni się sama.

Wiele emocji wzbudził nabór na działanie 1.4.2., który wywołał fale protestów i oparty był o niejasne kryteria w kontekście baz pobytowych przygotowywanych na EURO 2012.

Ocena dokonań Zarządu Województwa Opolskiego nie może być zrobiona w oderwaniu od polityki rządu.

Pamiętamy utyskiwania Zarządu Województwa na działania poprzedniego rządu (PIS + LPR i Samoobrona) w zakresie polityki regionalnej. Jednak w tamtym okresie zakończono prace nad wdrożeniem nowej strategii w zakresie polityki spójności i przygotowania Regionalnych Programów Operacyjnych .

Jesienią 2007 Platforma Obywatelska odtrąbiła sukces i mogłoby się wydawać, że prace nad Regionalnymi Programami Operacyjnymi powinny nabrać tempa. Nic bardziej złudnego. Otóż jak grzyby po deszczu pojawiały się **przeszkody prawne w zakresie absorpcji środków unijnych**.

Najpierw w I połowie 2008 roku był problem z ocenami oddziaływania na środowisko, a obecnie czekamy na zakończenie prac nad kilkoma rozporządzeniami, jak np. *Rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie : energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury strefy badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych* .

Brak tego rozporządzenia blokował nabór wniosków na działanie 4.3, który miał odbyć się w I kwartale 2009 roku, został przesunięty na czerwiec 2009, a następnie na styczeń 2010.

Z tego samego powodu przesunięto z maja 2009 na styczeń 2010 nabory wniosków w ramach działania 1.3.1 Wsparcie sektora B+R oraz innowacji na rzecz przedsiębiorstw.

Brakuje również *rozporządzeń MRR w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych* (blokuje działanie 6.1. Rewitalizacja obszarów miejskich – przesunięcie o pół roku) oraz *rozporządzenia MRR w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie portów lotniczych w ramach regionalnych programów operacyjnych* (blokuje działanie 3.2. Transport publiczny) (dane ze sprawozdania Komitetu Monitorującego za I kwartał 2009 roku)

Uwzględniając fakt iż koalicyjny rząd PO - PSL i Zarządu Województwa Opolskiego są spod tego samego politycznego znaku, spodziewać się było można osiągnięcia w regionie efektu synergii, jako wypadkowej harmonijnej współpracy.

Nic bardziej mylnego.

W ostatnich dwóch latach Zarząd Województwa często **musiał się sposobić na wojnę z własnym rządem**.

I tak:

Broniliśmy NFZ przed zakusami jego podziału na 6 regionalnych oddziałów – oczywiście bez opolskiego . W tym samym czasie Marszałek dał się zwieść minister E. Kopacz, i uwierzył w obligatoryjne **przekształcenia placówek ochrony zdrowia w spółki prawa handlowego**. Co wywołało potrzebę posiadania szerokiej rzeszy oddanych sobie ludzi, którzy reprezentowaliby samorząd (czytaj PO) w radach nadzorczych powstających spółek. Nie przewidział jednak, że rząd Platformy Obywatelskiej porusza się jak pielgrzym tzn. dwa kroki do przodu i krok do tyłu, pozostawiając w ten sposób Zarząd Województwa z decyzją o finansowaniu szkoleń „swoich” ludzi z budżetu województwa na spalonym.

Jeszcze nie przebrzmiały odgłosy batalii zdrowotnej, gdy rząd chciał uderzyć w nasz region kolejną **ustawą metropolitalną**, preferującą rozwój wybranych obszarów tzw. metropolii . Sprawa ustawy metropolitalnej nieco przycichła – tu znowu krok do tyłu Rządu Donalda Tuska - aby po kilku miesiącach odżyć w postaci **modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnego rozwoju** regionalnego w dokumencie Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Mało wiarygodne wydają się także zapewnienia rządu, przedstawiane ustami minister E.

Bieńkowskiej, że w najbliższym czasie wzrośnie **wartościowo pula środków (do 70%) przeznaczonych na politykę regionalną**. A my pytamy, który z ministrów będzie chciał dobrowolnie oddać dotychczas dysponowane przez niego środki finansowe do resortu Rozwoju Regionalnego ?

Utwierdza nas w tym przekonaniu ostatnia **wypowiedź ministra Jarmuzewicza**, który reprezentując resort infrastruktury i **wydaje się nie traktować poważnie Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego**, bądź nie zna tego dokumentu a przede wszystkim skutków, które z niego wynikną, gdy zostanie przyjęty w obecnym kształcie.

Ten stan wojenny, odnawiany co kilka miesięcy, nie służy naszemu regionowi. Wg starego przysłowia tylko „zgoda buduje” .

A jaki jest styl sprawowania władzy przez koalicyjny Zarząd Województwa:

Transparentność działań czy ograniczona jawność życia publicznego w samorządzie województwa ?

- Radny ma dostęp do uchwały zarządu nie poprzez biuletyn informacji publicznej, ale po złożeniu pisemnego wniosku o udostępnienie mu poszukiwanej uchwały od maja 2009 roku, czyli w trzecim roku sprawowania władzy, na stronach internetowych dostępne są uchwały Zarządu Województwa (choć czasami niekompletne, bo pozbawione istotnych załączników).
- Nie ma możliwości udostępnienia radnym listy osób skierowanych, na finansowane z pieniędzy budżetu województwa, kursy na członków rad nadzorczych spółek skarbu państwa. Tak na marginesie gratulujemy zdania egzaminu dwójgu z pracowników UM i wyrażamy nadzieje, że zdobyte przez nich uprawnienia będą spożytkowane dla dobra samorządu województwa. Wg uzyskanych w Ministerstwie Skarbu informacji w naszym regionie jest 900 osób posiadających świadectwo uprawniające do zasiadania w radach nadzorczych spółek skarbu państwa.
- Niedostępna jest dla radnych imienna lista asesorów oceniających projekty składane do RPO z podaniem ich dotychczasowego dorobku w tym zakresie, czyli ilości dokonanych ocen. Wg naszych przewidywań jest to grupa, w której znajdują się preferowane przez Zarząd osoby, będące „tytanami pracy” i mającymi na koncie po kilkaset ocenionych wniosków. Jednocześnie na liście asesorów znajdują się osoby nie cieszące się zaufaniem obecnego Zarządu, do których, mimo iż posiadają stosowne kwalifikacje i doświadczenie, nie skierowano ani jednego wniosku do oceny.
- Powszechnie znaną, bo szczegółowo opisywaną w mediach, była procedura postępowania w ramach naboru i wyłaniania podmiotów należących do sektora publicznego w zakresie priorytetu 1.4.2. „Usługi turystyczne i rekreacyjno-sportowe” i oczekiwanie na wyjaśnienie wszelkich wątpliwości, które narosły wokół procedury kształtowania pierwotnej listy rankingowej projektów i następnych zmian tej listy.
- Łamanie zasad dobrej praktyki w zakresie powierzania obowiązków radnym z innych niż koalicyjne ugrupowań – Kierowano się stara bolszewicka zasada „cała władza w ręce ...”, czyli koalicji PO-MN-PSL. Opamiętanie przyszło, gdy po wyborach do parlamentu krajowego, trzeba było uzupełnić ławkę Zarządu Województwa oraz stanowiska przewodniczących komisji i wiceprzewodniczącego Sejmiku.

Zapomniany też został **Program ograniczania skutków kryzysu gospodarczego w regionie Opolskim**, opracowany 24 marca 2009 r. Tylko Dyrektor WUP-u Pan Jacek Suski co miesiąc prezentuje nam informacje o rynku pracy w ramach monitorowania sytuacji w regionie.

A dane prezentowane podczas ostatniej sesji Sejmiku nie napawają optymizmem. Wskazują bowiem na fakt, że w naszym województwie obserwuje się obniżenie średniego wynagrodzenia o 37 zł miesięcznie, podczas gdy w Polsce występuje jego niewielki wzrost. Dodatkowo analitycy rynkowi przewidują inflację na poziomie 3,2% i wyliczają że, nastąpi wzrost kosztów ogrzewania i zużycia energii na cele domowe o ok. 37 zł miesięcznie oraz wzrost cen żywności. Łatwo zatem policzyć, że realna siła nabywcza pracujących mieszkańców naszego regionu może zmniejszyć się w ciągu nadchodzącego roku, a tym samym zmniejszyć poziom popytu wewnętrznego. Może zatem warto przyjrzeć się ponownie postanowieniom zawartym w programie ograniczania skutków kryzysu i sprawdzić stopień ich realizacji.

Problemem w niedługim czasie **będzie szkoła dwujęzyczna przy Regionalnym Kolegium Języków Obcych**. Choć poparliśmy w marcu 2008 roku tę inicjatywę, to z perspektywy dwóch lat i zmian w strukturze kolegium językowego, które muszą nastąpić do 2013 roku, oceniamy naszą decyzję negatywnie. Już dzisiaj należy się zastanowić nad przyszłością tej placówki.

Nasze wątpliwości budził **projekt lotniska w Kamieniu Śląskim**, na szczęście zatrzymany został z powodu kryzysu. Postulujemy, aby korzystając z wstrzymania tego projektu zrobić dobrze przygotowane badanie wśród mieszkańców naszego regionu co do zasadności budowy tego lotniska.

Energetyka odnawialna odsuwa się nam w czasie - na razie są to tylko słowa , a nie czyny.

Konieczne jest **prowadzenie prac ewaluacyjnych** naszego RPO. Tych prac jeszcze nie podjęto. Dotychczas analizowane są tylko wskaźniki, oceniana ich przydatność i adekwatność. A czas by wreszcie ocenić efektywność naszych działań . Może wnioski z tej ewaluacji pozwolą na oczekiwane korekty Harmonogramu RPO Organizacja jednej konferencji ewaluacyjnej w kwietniu 2009 r. „wiosny nie czyni” .

Cieszą nas działania w zakresie organizacji przewozów regionalnych w naszym województwie, modernizacja szpitali : i tu oczekujemy, że uchronimy oddział zakaźny przez zamknięciem i w 2010 roku rozpocznie się modernizacja tego oddziału. Jak on jest potrzebny to pokazuje obecne zagrożenie grypowe. Od dwóch lat jest gotowy projekt i pozwolenie budowlane. Pozytywnie oceniamy „schetyńówki”, choć zawsze pytamy dlaczego drogi buduje Minister Administracji i Spraw Wewnętrznych a nie Infrastruktury Z umiarkowaną radością przyjmujemy Orliki , choć interesującą byłaby ewaluacja tego rządowego projektu i wykorzystanie tych obiektów przez żeńską połowę społeczeństwa.

Słabą stroną jest **współpraca Zarządu Województwa z parlamentarzystami**, a może parlamentarzystów z samorządem województwa opolskiego ?

Dzisiaj mamy sposobność bezpośredniego zadania wielu pytań.

Jak to się stało, że w ramach decentralizacji państwa robi się takie posunięcia jak np. z Wojewódzkim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego. Czy koalicyjny PSL nie chciał do końca wyzbyć się strefy wpływów w tych instytucjach.

Czy nie można stworzyć zarządu nad wszystkimi drogami w województwie przez samorząd województwa? Czy drogi muszą mieć tylu właścicieli? Czy nadal aktualny jest Plan budowy dróg i autostrad z końca 2007 przygotowany przez poprzedni rząd? W tym planie jest tylko obwodnica K.-Kozła.

Jak zakończą się prace nad Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego.

Kiedy będziemy mogli uchwalić Wojewódzki Plan Zagospodarowania Przestrzennego, dokonać ewaluacji naszej Regionalnej Strategii . Do tej pory to resort Rozwoju Regionalnego wstrzymywał te działania.